

Munkácsy

MUNKÁCSY MIHÁLY MÚZEUM

BÉKÉSCSABA

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

a Nemzeti Kulturális Alap terhére biztosított,
vissza nem térítendő támogatás felhasználásáról

A pályázat célja: A Békés megye kincsestára című időszak kiállítás és kapcsolódó kiadvány megvalósítására.

A megvalósítás teljesítési időtartama: 2017. január 22 – 2017. május 15.

A támogatás összege: 800.000 Ft

Pályázati azonosító: 204106/02145

Szakmai felelős: Gyarmati Gabriella

Enteriőrkép a kiállítás római katolikus egyházi blokkjában

A támogatott tevékenység megvalósításának szakmai vonatkozásai,
tapasztalatai és a megvalósítás eredményessége

A békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum 2017. január 22. és 2017. május 15. között tárta közönsége elé a Békés megye védett műkincseit bemutató *Békés megye kincsestára* című hiánypótló kiállítását az intézmény Téglá Termében. A tárlat a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ Műtárgyfelügyeleti Irodája közreműködésével valósult meg; a védett egyházi tárgyak hollétéről, állapotáról és a tulajdonosokkal kapcsolatban is az intézmény segítségére szorult múzeumunk.

A kiállítás négy egyház Békés megyében fellelhető kettőszáz műtárgyának bemutatását tűzte ki célul. A Forster Központ tájékoztató levelének kézhezvétele után azonban az egyházak képviselői egymás után hívták telefonon a múzeumot, megriadva annak lehetőségétől, hogy ki akarjuk bontani a keresztelőmedencét, le akarjuk venni templomuk tornyából a harangot, vagy csupán attól, hogy a kiállítás előkészítésének és nyitva tartásának időtartama alatt két úrvacsora osztástól is meg kell fosztaniuk híveiket, mert az egyetlen kenyérosztó tányérjuk a múzeumban lesz. Előbbi is mutatja, hogy e védett tárgyegyüttes egy élő kollekciónak része, a darabok a napi gyakorlat eszköztárába tartoznak.

Enteriőrkép a kiállítás román ortodox egyházi blokkjában

Turok Margit művészettörténész, a Munkácsy Mihály Múzeum és a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ egykori munkatársa vállalta magára a kiállítás kurátori feladatainak ellátását. A művészettörténész ekképpen fogalmaz a kiállítás kísérőkiadványában: „A keresztény kultúra évszázadokon keresztül meghatározó, időnként kizárólagos történelem- és társadalomformáló szerepet játszott a magyarság életében. A magyarországi egyházak által létrehozott, megteremtett kulturális javak olyan kiemelkedő esztétikai, történelmi értéket képviselnek, amit a kulturális örökségünk védelmére alkotott törvényünk sem hagy figyelmen kívül. Mai műemlékeink csaknem fele egyházi épület. Alapítói, az építetők felszereléssel is ellátták ezeket (Lásd: Szent István és László király egyházi törvényei). A történelem során újabbakkal gazdagodtak, mindig az adott stíluskorszaknak megfelelően, mindig magas színvonalon készült tárgyakkal, tartozékokkal. A keresztény szellemű festmények, szobrok, klenódiák (liturgikus tárgyak) és épülettartozékok egy-egy adott vallási közösség közös emlékezetét őrzik, biztosítják a történelmi folyamatosságot múlt és jelen között. Társadalmi jelentőségük ebben van. Emellett, egy adott terület keresztény művészeti alkotásai emelik a vidék rangját is. Keresztény kulturális örökségünk megőrzése, ápolása tehát az államnak és egyháznak közös feladata.”

Enteriőrkép a kiállítás evangélikus egyházi blokkjában

A Munkácsy Mihály Múzeum a fentiek szellemében igyekezett megvalósítani kiállítását. Olyan látványvilágot szándékoztunk a nagyon érdekes és változatos tárgyanyaghoz társítani, amely bár kiemeli természetes környezetéből, a templomok szakrális teréből, a tulajdonos egyházak óvó kezei közül a műegyüttest, de felidézi azok hangulatát, valamint utalásokat tesz a liturgikus alkalmazás mikéntjére is.

A kiállításban szereplő négy egyház, a Magyarországi Evangélikus Egyház, a Magyar Katolikus Egyház, a Magyarországi Református Egyház valamint a Magyarországi Román Ortodox Egyház műtárgyait a múzeum Téglá Termének négy részre osztásával megteremtett külön egységekben mutattuk be. Az egységeket gipszkarton falakkal választottuk el, viszonylag jól elkülönülő blokkokat hozva létre. Az enteriőrjelleg erősítéseképpen a falfelületeket az egyházak jellegzetes színvilágára hangoltuk. Az evangélikus és a református egyházi részt fehér, a római katolikus blokkot bordó, míg az ortodox egyház egységét ultramarin kék falak fogták közre, amelyeket a téglafelületű teremfalak egészítették ki.

Az installációhoz tervezett elegáns üvegfelületek használatáról kényszerűen le kellett mondanunk a megvalósítás költségeinek csökkentése érdekében. Pótlására a műtárgyakat a látogatóktól csupán fa talpas konzolokba fűzött selyemzsinórral választottuk el, az egyházak névfeliratait, az egyes blokkokhoz tartozó főszövegeket és a képfeliratokat pedig öt milliméter vastagságú habosított PVC lemezre ragasztott öntapadó fóliával oldottuk meg. Ez a technikai megoldás múzeumunkban a kiállításrendezés napi gyakorlatának része, a tervekben szereplő üveglapok használatával nemesebb megjelenésre próbáltunk törekedni.

A grafikai munkák elvégzésére, a meghívó és a kiállításvezető tervezésével együtt, Lonovics László békéscsabai képzőművész, egyetemi tanárt, a Békéstáji Művészeti Társaság elnökét kértük fel.

A meghívó digitális verziójának terve

Békéscsaba Megyei Jegyző Hivatalának terén a Munkácsy Mihály Múzeum (szomszédos) meghívja Ön a

BÉKÉS MEGYE KINCSESTÁRA

Védett egyházi kincseink

(részlet a kiállítás megnevezéséről, 2017. január 22-től, valamint felhívja a Munkácsy Mihály Múzeumba. A terület Békéscsaba Megyei Jegyző Hivatalának programirodájának rendezésében valósul meg a Magyar Kultúra Napján.)

A rendezvény költségviselője: ANDRÁS GYÖRGY művészeti igazgató

A megnevezést kibocsátó: KISS TIBOR Békéscsaba Megyei Jegyző Hivatalának programirodájában

A kiállítás megnevezését: DR. JANKOVICH-BESÁN DÉNES igazgató

A kiállítás kurátora: TURJAK MARGIT művészettudós

A kiállítás szervezője: GYARMATI GABRIELLA művészettudós

A kiállítás látogatókat fogadó címfelirata

A látványterv elkészítésekor intézményünk vezetői részéről az az elvárás fogalmazódott meg, hogy ne használjunk vitrineket, hogy a látogatók, ha messziről is, de ugyanolyan szabadon találkozhassanak a tárgyakkal, mint templomaikban. A műtárgyak bemutatásához nagy mennyiségű bordó textilt használtunk fel, amely a különbözőségek ellenére egységes összképet biztosított a kiállításnak.

Enteriőrkép a kiállítás református egyházi blokkjában

A Munkácsy Mihály Múzeum 2017. január 22. és 2017. május 15. 2059 látogatót fogadott a *Békés megye kincsestára* című kiállításában. A tárlat iránt elsősorban a negyven év fölötti korosztály érdeklődött. Intézményünk jegyeladásból származó bevétele 171.300 Ft volt. A kiállításához egységes grafikai arculat társult, amely magában foglalta a nyolc oldalas kiállításvezetőt is. A kísérőkiadványt a Felhasználói szerződésben foglaltak szerint nem

értékesítettük, tiszteletpéldányként osztottuk szét, valamint, reprezentációs célra használtuk fel. A kiállításon szereplő műtárgyak több mint félszáz Békés megyei tulajdonosának két-két példányt juttattunk el a kiadványból.

A kiállítás megnyitóján megjelent – többek között – Siluan Maniula, a Magyarországi Román Ortodox Egyház püspöke is

A kiállítás reklám- és sajtóanyaga

A *Békés megye kincsestára* című időszaki kiállítás élénk érdeklődést váltott ki a sajtóból, és számos médium híradással szolgált a Munkácsy Mihály Múzeum kiállításáról. Előbbit érzékletesen tükrözi sajtóanyag alábbi, tételes felsorolása is.

Nyemcsók László: Különleges kiállítás nyílt a Munkácsyban.

In: <http://www.beol.hu/bekes/kozelet/kulonleges-kiallitas-nyilt-a-munkacsyban-704268/>

Legutóbbi lehívás: 2017. július 10.

H. I.: „Békés megye kincsestára, Védett egyházi kincseink” címmel nyitott tárlatot a Munkácsy Mihály Múzeum.

In: <http://csabatv.hu/node/7971>. Legutóbbi leírás: 2017. július 10.

http://www.munkacsy.hu/index.fcgi?rx=&item=&nyelv=hu&menuparam3=165&menuparam_6=1367&type=6. . Legutóbbi leírás: 2017. július 10.

http://turizmus.bekescsaba.hu/index.fcgi?rx=&nyelv=hu&menuparam5=339&menuparam_5=4&menuparam_22=4470. Legutóbbi leírás: 2017. július 10.

http://www.museum.hu/kiallitas/17291/Bekes_megye_kincsestara. Legutóbbi leírás: 2017. július 10.

<http://www.museumap.hu/esemenyek/-/tartalom/2017/01/27/bekes-megye-kincsestara--idoszaki-kiallitas-195322>. Legutóbbi leírás: 2017. július 10.

<http://kiallitasajanlo.hu/kiallitas/2017-01-13-bekes-megye-kincsestara>. Legutóbbi leírás: 2017. július 10.

<http://mokk.skanzen.hu/muzeumi-a-la-carte.html?type=1&action=search&kid=1403>. Legutóbbi leírás: 2017. július 10.

<http://behir.hu/a-magyar-kultura-napja-programok-oroszag-es-megyeszerte/>. Legutóbbi leírás: 2017. július 10.

http://csabaradio.hu/index.php?page=hir&hir_id=14912. Legutóbbi leírás: 2017. július 10.

<http://www.wherevent.com/detail/Munkacsy-Mihaly-Muzeum-Bekes-megye-kincsestara-Vedett-egyhazi-kincseink>. Legutóbbi leírás: 2017. július 10.

<https://kulturpontok.hu/event/bekes-megye-kincsestara/>. Legutóbbi leírás: 2017. július 10.

Ismerjük meg a keresztény művészet értékeit! In: <https://www.lokal.hu/2017-01-ismerjuk-meg-a-keresztény-muveszet-ertekeit/>. Legutóbbi leírás: 2017. július 10.

A Békés megye kincsestára című időszaki kiállításhoz kapcsolódó
múzeumpedagógiai program

Intézményünk kezdeményezése: Utazó múzeum

A Munkácsy Mihály Múzeum az iskolai oktatás sokszor rugalmatlan beosztásához alkalmazkodva hozta létre az Utazó Múzeum elnevezésű múzeumpedagógiai szolgáltatását. A programsorozat minden év februárjában indul, a megyei kémia verseny keretén belül. Az esemény jó lehetőséget ad a múzeumnak arra, hogy egy rendhagyó információs nap keretén belül mutassa be programjait, kiállításait a megye számos településéről érkező diákok számára. Az információs nap kiemelt témája a Békés megye kincsestára című kiállítás volt. A tanulók egy prezentáció segítségével nyerhettek betekintést a kiállításban szereplő látványos és értékes egyházi gyűjteményekbe. A program célja az általános bemutatkozáson kívül, hogy ötletet adjon a pedagógusoknak a tananyag tovább színesítésére, kiegészítésére a múzeum által kínált eszközök, lehetőségek igénybevételével. A kiállítás jó háttérrel kínált a hittan tanításához, akár történelem és a helyismereti órákhoz egyaránt.

– Helyszín: Erzsébethelyi Általános Iskola, Békéscsaba, 2017. február 27., 10–13 óráig

Múzeumi órák

A Munkácsy Mihály Múzeum múzeumpedagógiai programtervében nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a múzeum a kötetlen oktatás színterévé váljon. A kiállítóterben tartott tanóra nem csak kötetlenebb, újszerűbb, de a kultúra közvetítésnek olyan formája is, amely során a tanulók nem formális úton, hanem élményszerű tanulási folyamatban vesznek részt. A kiállítás által biztosított ismeretszerzés formája: szakrális tárgyak révén folytatott tanulás.

– Rendhagyó hittan órák Harangozó Imre vezetésével, Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium: négy alkalommal, 5–8. osztályos tanulók részvételével

Létszám: 72 fő

– Rendhagyó helytörténet óra Kovács Nóra vezetésével, Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium

Létszám: 28 fő

A pályázat szakmai beszámolója elérhető a Munkácsy Mihály Múzeum honlapján (www.munkacsy.hu) az aktuális pályázatok menüpontban.

Békéscsaba, 2017. július 17.

Gyarmati Gabriella
művészettörténész

Nemzeti Kulturális Alap